

STUDENTEN WEEKBLAD

7de JAARGANG.
N°. 6.

REDACTEUREN: D. A. DE FREMERY, D. M. G. KOCH,
J. L. A. LEDEBOER, M. J. GRANPRÉ MOLIÈRE, J. H.
TELDERS, R. VER LOREN VAN THEMAAT.

DONDERDAG
10 NOV. 1904.

Dit blad verschijnt Donderdags, behalve in de vacantiën. De abonnementsprijs is f 3,50, bij vooruitbetaling f 3,— per jaar. De jaargang loopt van 1 October tot 30 September.
De prijs der advertentiën is 40 cents per regel.

J. WALTMAN JR
UITGEVER • DELFT

Inzendingen die Dinsdagmiddag 12 uur niet aan het redactie-adres zijn bezorgd, kunnen niet meer in het eerstkomend nummer worden opgenomen.
Het adres voor redactie en administratie is: Binnenwatersloot 33.

Eerstvolgende REDACTIE-VERGADERING ten huize van den heer D. M. G. KOCH, Brabantsche Turfmarkt, op Dinsdag 13 November, des middags om 4 uur.

STUDENTENWERELD.

Nog eens de groentijd.

Het ligt in de aard der zaak, dat in een debat over de ontgroening — een reeds zooveel besproken onderwerp — weinig nieuwe gezichtspunten meer worden geopend. Wordt desalniettemin dezelfde kwestie door een voorstander dezer instelling in 't S. W. ter sprake gebracht, zoo is het den tegenstander niet euvel te duiden dat hij daar zijne meening nog eens tegenoverstelt. Antwoordt de inleider hierop met „eenigen tegenzin”, het zij zoo. Hij legt zijn tegenstander de weinig dankbare taak op, te antwoorden op een artikel, dat de duidelijke kenmerken draagt van de tegenzin waarmede het is geschreven. Ik zal daarom kort zijn. Vindt men het noodig ter opluistering der kritiek op mijn geschrijf, te beweren „dat (ik) mijn inlichtingen over de groentijd o. m. put uit de brochure van een hoogleeraar”, „van het Delftsche verweerschrift geen kennis (heb) genomen”, „zelfs de ontstaanswijze er van niet zou weten”, „meer schrijf dan ik verantwoorden kan”, en dergelijke dingen meer, men ga gerust zijn gang, ik zal op zulke beweringen niet repliceren.

Het was slechts mijn doel er op te wijzen, dat een meeningsverschil in zake het ontgroenen een der oorzaken is voor de verdeeldheid in onze Delftsche studentenmaatschappij. Ik heb daarbij heel in het kort het standpunt der tegenstanders van de tegenwoordige wijze van ontgroening uiteengezet. Blijkbaar ben ik niet vrij duidelijk geweest, want de heer de F. schijnt me niet te hebben begrepen.

Niet toch is het in me opgekomen aan te toonen dat er niet overal ontgroening plaats vond. Het is juist de wijze van ontgroening die we bestrijden, het is het direct gezag over de novieten uitgeoefend, dat in ons tegenstanders vindt.

Had de F. gepoogd aan te toonen dat dit gezag een onontbeerlijke factor bij het ontgroenen is, hij was gebleven in de lijn van mijn bestrijding. Nu dwaalt hij om de kwestie heen, haalt de oorlog en de Amsterdamsche fusie er bij, scheldt in heilige verontwaardiging op lafhartigen en egoïsten, maar zegt niets, dat de moeite van beantwoorden waard is, omdat het hier niet om gaat.

Wil de F. op mijn eerste artikel ingaan, hij zal hebben te bewijzen, dat het gezag noodzakelijk bij den groentijd hoort. (De andere stelling waarop mijn betoog rustte was de noodzakelijkheid van één algemeene, het onzedelijke van het bestaan van twee vereenigingen. Hierover echter loopt de polemiek tusschen V. en Ts., zoodat ik deze kwestie zal laten rusten). Gelukt hem dit niet, waar ik van overtuigd ben, omdat mijns inziens het bewijs niet te leveren is, zoo is daarmee aangetoond, dat daar een wal is, die geen reden van bestaan heeft. Die dus gesloopt en niet overgesprongen moet worden.

R.

SOCIALE AANGELEGENHEDEN EN WETENSCHAP.

Theosophische lectuur.

In de laatste jaren heeft de Theosophische lectuur in ons land een groote vlucht genomen, zoowel oorspronkelijke bijdragen als vertalingen van toongevende werken worden verspreid.

Als gezaghebbende op Theosophische gebied behoort A. Besant zeer zeker onder de eersten, als we nagaan de groote hoeveelheden Theosophische werkjes en werken, van haar hand, die verkrijgbaar zijn. De boekbeoordeeling van sommige harer werken wordt tusschenbeide van een zeer eigenaardig standpunt geveld. Dr. C. F. H. begint de bespreking van Thought Power van A. Besant *) (T. 1901—1902. 757) met een aanhaling van L. van Deyssel over kritiek.

Van Theosophische boeken is de litteraire waarde toch niet hoofdzaak, maar wel degelijk de inhoud.

De inhoud moet de kritiek van het verstand kunnen doorstaan, vooral omdat Theosofen er op uit zijn om „met het verstand te gelooven”. De genoemde beoordeelaar houdt eerst een lofrede op de schrijfster, waarin het den lezer duidelijk wordt, dat hier geen kwestie zal zijn van kritiek, van het aantoonen van zwakke plaatsen, maar dat hij door alles heen met de schrijfster mee holt, zonder strijd tegen haar inzichten te voelen opkomen, zichzelf geheel wegdenkend en absorbeerende wat hem wordt voorgezet.

Onder de boeken, die voor studie aanbevolen worden, bevindt zich de vertaling van „Ancient Wisdom” van A. Besant. Zoodat de schrijfster bij het begin van het boek opmerkt dit een poging om Theosophie eenvoudig en duidelijk voor den lezer te plaatsen, een leerboek dat heldere gronddenkbeelden behoort achter te laten. Bij mij zijn echter onder het lezen bezwaren opgekomen. Leeringen schenen mij met elkaar in strijd en steeds grooter verwarring was het gevolg. Het is mogelijk dat meerdere lezers tegenspraken ontdekten of dezelfde bezwaren bij zich voelden opkomen. Daarom leek het mij nuttig moeilijkheden aan te teekenen en deze onder de oogen te brengen van hen, die door beter inzicht in staat kunnen zijn, ze op te lossen. Het beste leek mij daarom in het kort het boek te volgen en de voor mij onduidelijke begrippen na te gaan, omdat zodoende een geleidelijke draad aanwezig is en meer algemeene opmerkingen er aan vastgeknoopt kunnen worden.

De inhoudsopgave begint: „Theosophie aangetoond een samenhangende voorstelling van het Heelal te zijn en de oorsprong en grondslag van alle godsdiensten” In de inleiding moest nu het bewijs geleverd worden, dat deze uitspraak geen dogma is. De bewijsgronden lijken mij niet sterk te zijn, waar ze steunen op vaag gevoelen, dat de dierbaarste verwachtingen niet verwezenlijkt zullen worden (O.3.). Bij een objectieve beschouwing mag zelfbevrediging niet als bewijsgrond dienen. Als men iets hoopt, gelooft men het ook graag, maar dat geeft geen zekerheid, temeer omdat gezegd wordt (O.3.), dat de regen van bewijzen niet

*) De cijfers met T beteekenen bladzijden in Theosophia
„ „ „ O „ „ „ Oude Wijsheid.

weerlegd kunnen worden, die godsdienst verklaren als ontstaan uit vrees, begeerte en onwetendheid, in 't algemeen dus uit zelfbevreemding. Hiermede wordt verklaard het gemeenschappelijk eigendom in iederen godsdienst, waarvoor tevens pleit het zich aanpassen van den godsdienst aan de bijzondere eigenaardigheden voor 't volk zelf. Hiertegenover is de verklaring, dat geestelijke leeraren aan ieder volk de grondwaarheden van godsdienst meedeelden in den vorm die 't meest paste bij de bijzondere eigenaardigheden van de ontvangers, veel zwakker.

De bewijzen voor 'taantoonen, dat Theosofie de oorsprong van alle godsdiensten is eindigt er mee (O.5): „dat het niet onredelijk schijnt, dit aan te nemen”. Een falen dus van het voorgenomen bewijs.

Er volgen nu vergelijkende studies over Buddist, Zoroastriër, Hebreër, Hindu enz., daarbij worden punten van overeenkomst aangetoond. Waar de mogelijkheid van onderlinge aanraking niet is uitgesloten en waar bij ieder materieel onbezorgd mensch de drang sterker wordt naar ontwikkeling van geestelijke vermogens: kunst en wetenschap en drang naar zedelijken groei, die gegoten in godsdienststelsels een maklijker weg effenen, daar is men na het opsommen van die punten van overeenkomst nog even ver en blijft de conclusie (O.48) dat de Broederschap van de Witte Loge de bron is van alle godsdiensten, even zwak.

Na de inleiding begint het eerste hoofdstuk (O.51) „wij hebben zoo juist gezien, dat de voorsprong waaruit een heelal voortkomt een geopenbaard Goddelijk Wezen is”. Bij deze zin voelt men te moeten protesteeren, er is nog niets aangetoond en de korte beschrijving van 't ontstaan van het heelal in de inleiding is op z'n zachtst uitgedrukt louter hypotheze.

Evenzoo al het volgende, dat geen steun heeft en enkel geloofd moet worden. Alleen eenige opmerkingen.

Bij de splitsing der elementen in oeratomen komt voor: „verder zoekend vinden wij . . .” (O.59). Hoe gezocht moet worden is niet aangegeven. Is van de manier van onderzoek niets te vertellen om een eenigszins helderder inzicht te geven? In de studie „Occulte scheikunde van A. Besant (T. 1903, bl. 644) wordt de hypotheze van verdeling van het atoom als vast staand feit voorgelegd.

Het valt daarom direct op hoe in de ééne zin gezegd wordt, dat de betrouwbaarheid zeer gering is en hoe in de volgende zin met overtuiging verteld wordt, hoe alles werkelijk is. Eerst leest men (T. 1903 bl. 652) „de waarnemingen op dit punt zijn te onvolledig om betrouwbaar te zijn en dan volgt direct er op hoe het toch werkelijk is.

Steunende op deze waarnemingen, die volgens eigen overtuiging onbetrouwbaar zijn gaat men toch over tot het opvoeren van het atoom tot de volgende vlakke en beschrijft zonder voorbehoud precies hoe alles daar is. De lezer ziet vasten grond onder den schrijver verdwijnen.

De beschrijving van het astraal gebied lijkt enkel hypotheze zonder betoogtrant, daarom hier en daar losse opmerkingen en vragen.

Bij 'tastrale zien is alles doorzichtig (O.76) men ziet zoowel binnen als buitenkant, achter en voorkant en tevens ziet men door die eigenschap voorgeleggen en achtergelegen voorwerpen. De gezichtskring zal denkelijk weinig beperkt zijn, waardoor de chaos niet te ontwarren is zelfs voor een geoefend ziener, welke verwarring nog grooter en hopeloozer wordt omdat de elementale kernstof in honderden verscheidenheden in trillende golvende beweging is met veranderende kleuren (O.77). De meer dimensionale afmetingen van 'tastraal gebied worden door A. Besant niet aangeroerd en ook H. P. B. vond het een gebrekkige wijze om het denkbeeld van de volkomen doordringbaarheid van de stof aan te duiden (T. 1903 bl. 138).

H. P. B. verwerpt klaarblijkelijk het bestaan van meer dimensionale lichamen en vindt deze hypotheze zelfs gebrekkig om doordringbaarheid duidelijk te maken.

Hiertegenover staat Leadbater, die beweert dat 'tastraal gebied wel degelijk de tesseract (de kubus met vier afmetingen) wel voorkomt en een werkelijkheid is (T. 1903 bl. 138). Heerscht over dit punt onder gezaghebbenden verschil van meening?

Waar Leadbeater schrijft, dat de theorie van de vierde afmeting een soort van verklaring geeft van de feiten op 'tastraal gebied, zoo schijnt het alsof er bijna niets geweten wordt van 'tastrale gebied. Vandaar denkelijk de verschillende meeningen hierover.

Leadbeater schrijft, dat de theorie van de 4de afmeting de eenige is, die de feiten op 'tastraal gebied eenigszins kan verklaren. Het komt den lezer dan zonderling voor

dat A. Besant 'tastraal gebied schildert als een afspiegeling van de stoffelijke wereld in sommige opzichten en de 4de afmeting geheel over 't hoofd heeft gezien. Zij schrijft daarover: (O.122) „de gedachten der menschen bevolken als gulzige roofdieren verscheurend en verslindend het astrale gebied”. Een gegronde afkeer van astraal zien zal zich uit dergelijke beschrijvingen bij den lezer ontwikkelen en het kan geen verheffende invloed zijn om te zien in de astrale wereld, waarvan de afstootendheid nog verergerd wordt door het feit, dat de dierlijke lusten het astrale lichaam tot dierlijke gedaanten en weerzinwekkende menselijke diervormen kneden (O.122).

In hoofdstuk II wordt steeds gesproken over gedachten en wil, als of dat bekende dingen zijn. Wat is gedachte? Wat is wil?

De theorie van 't ontstaan van vijandige elementen wordt toegelicht (O.91) hiermee, dat de slachthuizen zoo veel vijandige elementen naar 'tastrale gebied zenden. Dit lijkt niet logisch omdat het dier in 't slachthuis dan toch eerst vijandige gevoelens moet gehad hebben. Deze beschouwing, alsof het dier vijandig gestemd is kan betwijfeld worden, omdat de feiten er al te zeer voor pleiten, dat het dier geen begrip heeft van z'n naderend einde. Zelfs de meening (O.126), dat dieren, die aan vivisectie onderworpen zijn geweest, altijd vol haat bezielde zijn tegen den vivisector, staat te betwijfelen, omdat het voorgekomen is, dat een gepijnigde hond bij toevallig losbreken zelfs de hand van den vivisector likte. Of de andere dieren voor vivisectie meestal gebruikt, liefde of haat voelen is nog lang niet uitgemaakt (buiten bespreking wordt natuurlijk gelaten of vivisectie al of niet nuttig is of zedelijk te verdedigen). De pijn in de slachthuizen waar men er op uit is deze zoo gering mogelijk te doen zijn is veel minder dan in den natuurstaat, waar wreedheid niet uitgesloten is.

In den natuurstaat is de pijn, wordt er gezegd, in ieder geval (O.378) betrekkelijk luttel. De pijn van de geslachte dieren moet dan wel heel gering zijn en de vijandige elementen aan mensch zoowel als dier (O.92) zullen dan niet kunstmatig door de menschen veroorzaakt worden, maar hoofdzakelijk zal de natuur zelf het grootste en meest verbitterde aantal leveren.

Onbegrijpelijk lijkt een occultist, die haat en zelfzucht als eigenschappen heeft, omdat het verblijf in Kamaloka na den dood hem telkens zal zuiveren en omdat goddelijke krachten slechts verkregen kunnen worden op hoog geestelijk peil volgens Hoofdstuk XI. Als er werkelijk „zwarte occultisten” bestaan, in zekeren zin dus duivels, welk einde zullen zij hebben? Zullen zij 't nirvanisch bewustzijn bereiken of steeds weer als zwarte occultisten reïncarneeren om nooit een stap dichtter ter volmaking te komen?

Bij 't begin der ontwikkeling wordt geleeraard dat de hoedanigheid der gewaarwordingen er weinig toe doet. Hoeveelheid en hevigheid zijn hoofdvereischen (O.98). Deze bewering lijkt lijnrecht in strijd met hetgeen even verder op dezelfde bladzijde gezegd wordt, n.l. alleen slechte aandoeningen versterken de grove bestanddeelen, drijven de fijnere uit en trekken elementen aan, die in het ont-aardingsverloop helpen. Evenals 't verstandslichaam zijn bestanddeelen verandert, door die stof uit te werpen die niet kan meetrillen (O.167) zoo doet hier het astrale lichaam dus ook en beiden dragen de kiem in zich om van kwaad tot erger te vallen als hun begeerten overwegend tot het kwade geneigd zijn en waar is dan het einde?

De mensch wiens ontwikkeling op die manier negatief is, is daarvoor niet verantwoordelijk. De wet van Karma wordt daarbij te niet gedaan door de eigen leering (O.98) „de zedelijke en verstandelijke vermogens van den mensch zijn in het geval dat wij beschouwen zoo embryonisch, dat van het grootste deel van het bouwen en veranderen van zijn astrale lichaam gezegd kan worden dat het voor hem gedaan wordt, veeleer dan door hem, het hangt meer van zijn uiterlijke omstandigheden dan van zijn wil af”. Het lijkt dan niet rechtvaardig dat in Kamaloka in de laagste sfeer in de hellen (O.121) die grofste stof moet uitgewerkt worden, die verzameld is buiten eigen wil.

Zeer zonderling lijkt het dat zij, die plotseling uit 't stoffelijke leven gerukt worden en rein en geestelijk aangelegd zijn, „in geluk slapen gedurende den tijd van hun natuurlijk leven” (O.117) omdat Karma zou geleid moeten hebben tot een dergelijk ongeluk en zodoende geen uitzonderingen in den ontwikkelingsgang zou hebben kunnen vormen en tevens rijst de moeilijkheid dan, hoe lang de duur van dat natuurlijk leven zou geweest zijn. Wil de schrijfster hiermee voorbeschikking in zekeren zin in haar

leeringen opnemen? Men moet in dit geval toch vooruit weten hoe lang het leven zou geduurd hebben als het toeval (zooals het wordt voorgesteld) het niet had gewijzigd. Verwarrend zijn dikwijls de beelden en benamingen. Als voorbeeld is te noemen dat in twee bladzijden (O. 218 en 219) gesproken wordt van de Monade in de volgende termen: Geest — Eigen inwezenlijk Zijn — Innerlijk Zelf — Goddelijke Geeststraal van den Logos — Mikrokosmos — Spiegel van het Heelal — Weerkaatsing van God — Ingehuide Godheid — Uitgeademd leven van den Logos — het Eene. Deze verschillende benamingen door elkander heen gebruikt doen verwarring ontstaan en verzwaren noodeloos de studie.

Onduidelijk is ook 't volgende: (O. 221) „Zoolang de ontwikkeling plaats vindt, kunnen wij de andere goddelijke krachten beschouwen als veeleer over den mensch zwevende, de verborgen bron van zijn leven, dan als werkdadig hare krachten binnen hem ontwikkelend, zij werken binnen zichzelf ongeopenbaard”. Dat wil dus zeggen dat de krachten van de goddelijke krachten zich nog niet openbaren in den mensch, maar werken in de kracht zelf, hetgeen erg onduidelijk is. Laten we eerst weten, wat is kracht?

Opgevallen is mij de onduidelijkheid en 't gemis aan climax bij 't bereiken van verschillende trappen van ontwikkeling. Iedere trap zou ruimer uitzicht moeten geven, maar uit de beschrijving valt dat niet op te maken. Bij 't bereiken van den zevenden hemel van 't verstandsgebied (Devanchan) worden de laatste sporen van afgescheidenheid verwijderd (O. 211). Na de ontwikkeling van de drie eigenschappen: bestaan, zaligheid en verstand op 't Buddhistisch gebied worden weer (O. 224) de beperkingen van afgescheidenheid weggeworpen, om zich zelf te vinden als zich zelf en toch één met al wat leeft. Op 't vijfde gebied, het nirvânische, wordt weer (O. 225) het vraagstuk opgelost van het vereenigen van het inwezen van ikheid met niet afgescheidenheid en leven zij volmaakt in wijsheid, in zaligheid en in macht. Op deze laatste almacht en alwijsheid is dit op te merken (O. 225) dat alles wat op 't zesde en zevende gebied ligt voor hen verborgen is.

Bij de inleiding over reïncarnatie wordt tot steun aangehaald de woorden van Lafcadio Hearn (O. 240) die door de Theosofie als juist worden beschouwd, nl. „Evenals de leer van ontwikkeling zelf heeft die van zielsverhuizing hare wortels in de wereld van werkelijkheid en zij kan aanspraak maken op zoodanigen steun als de groote betoogtrant der overeenkomst in staat is te verschaffen, d. w. z. geen vast bewijs heeft men voor reïncarnatie, maar ze is hypothese gegrond op overeenkomst in de wereld van werkelijkheid. Theosofie geeft dus toe dat de leer der reïncarnatie hypothese is, hetgeen nog duidelijker in de volgende aanhaling van de woorden van A. Besant uitkomt: „degeen, die in reïncarnatie gelooft” enz. (O. 316). Tevens beschouwt zij reïncarnatie als een mogelijke veronderstelling (Handboekje over reïncarnatie, pag. 7). Geloofde en begreep men haar beter, dan zouden volgens haar de verwarde indrukken, die kinderen ontvangen uit de stoffelijke wereld (en volgens Theosofen ook van 't astrale gebied) beter geleid kunnen worden. Aan die verwarde indrukken wordt op de eene plaats te veel waarde gehecht door te zeggen (O. 277) dat bij voldoende zorg van de ouders de kinderen het vermogen zullen behouden om op het grovere hun eigen ijlere trillingen over te brengen, terwijl tevens gezegd wordt (O. 276) dat de gevoeligheid verdwijnt zoodra de Denker in 't stoffelijk voertuig begint te werken. Zorg geeft dus niets of kunnen feiten aangehaald worden van kinderen van Theosofen die dat vermogen wel behielden?

Het is echter waarschijnlijk dat kinderen onze stoffelijke wereld, waarin ze bewust beginnen te worden even vreemd en onwerkelijk zullen vinden als wij onze droomen vinden bij 't ontwaken. Door die vreemde en verwarde indrukken kunnen ook begrijpelijkerwijs vreemde voorstellingen gevormd worden.

De ware reden waarom reïncarnatie als waar aangenomen moet worden vinden wij in 't volgende (O. 322): „met reïncarnatie is de mensch een waardig, onsterfelijk wezen, zich ontwikkelende naar een goddelijk glansrijk doel, zonder haar is hij een geslingerd riet op den stroom van toevalige omstandigheden enz.”

Er kan niet ontkend worden dat ter bevrediging men het beste doet te gelooven, maar dat is in iedere godsdienst het geval. De eenvoudige Calvinist is gelukkig met z'n gevoel van uitverkoren te zijn — de Rooms-Katholiek is tevreden met het vertrouwen op 't toekomstige leven, evengoed als de ware Theosoof met reïncarnatie en karma. In al die gevallen is het onmogelijk om iemand geloof te

geven in onbewezen hypothesen, hoe verstandig en verleidelijk ze ook schijnen en hoe graag we ook tevreden gesteld zouden worden op 't voortdurend vragen „waarom” aan de natuur.

Nog enkele opmerkingen over 't laatste hoofdstuk, dat het bouwen van den kosmos omvat, het valt den lezer op dat er gezegd wordt, dat er eigenlijk niets van geweten wordt en dat toch haarfijn met veel overtuiging geleeraard wordt, hoe alles precies ontstond. Twee dingen, die niet samen kunnen gaan. Men leest (O. 429) „het is noodeloos te zeggen, dat ternauwernood iets van deze ontwikkeling ons bekend is, slechts in 't oog vallende punten in het verbazingwekkende geheel zijn door de leeraren aangetoond. Zelfs wanneer wij aan de planeetontwikkeling komen, waarin onze eigen wereld een trap is, weten wij niets van de verlopen door welke haar eerste zeven bollen ontwikkelden gedurende haar eerste twee manvantara's (rondte) en van haar derde manvantara weten wij alleen, dat de bol, die nu onze maan is, bol D van die planeetketen was”. Onwillekeurig komt de vraag op: Is al het andere dat geleerd wordt, dan phantasie?

Met de volgende aanhaling uit: „La vie des abeilles” van Maeterlinck kunnen deze opmerkingen gesloten worden:

„Néanmoins, lorsqu'on ne peut savoir la vérité d'une chose, il est bon qu'on accepte l'hypothèse qui, dans le moment ou le hasard nous fait naître, s'impose le plus impérieusement à la raison. Il y a à parier qu'elle est fautive, mais tout qu'on la croit vraie elle est utile; elle ramène les courages et pousse les recherches dans une direction nouvelle. A première vue, pour remplacer ces suppositions ingénieuses, il semblerait plus sage de dire simplement la vérité profonde qui est: qu'on ne sait pas. Mais cette vérité ne serait salutaire que s'il était prouvé qu'on ne saurait jamais. En attendant elle nous maintiendrait dans une immobilité plus funeste que les plus fâcheuses illusions.”

G. v. d. K.

Het Katholicisme.

Over „Domperij”.

Iets van hare ware gedaante.

Wij hebben den titel onzer reeks stukken veranderd, omdat die mop op den duur heel naar en zwaar op de hand zou worden. Wij willen nu de toestanden in de 18e eeuw vooral in de Katholieke landen gaan behandelen, we zullen trachten aan te toonen, dat de oorzaak van die treurige toestanden niet ligt in het Katholicisme. Wij zullen op de ware oorzaak van die „domperij” wijzen. Later zullen we dit verschijnsel nog eens in 't algemeen behandelen.

Door toedoen voornamelijk van kardinaal de Richelieu en Mazarin, bereikt de uitgebreidheid van de vorstelijke macht onder Lodewijk XIV haar hoogtepunt. Aan de eene kant heeft deze centralisatie veel goed gedaan, doordat ze 't Colbertisme mogelijk maakte, maar aan de andere kant was ze de oorzaak van 't verschrikkelijke despotisme van den koning, van zijn zucht naar veroveringen, naar uitbreiding van zijn macht, van de groote oorlogen waarbij geheel Europa betrokken werd, en deed bovendien de meest ergerlijke wanverhoudingen ontstaan, doordat ze op den duur, toen minder krachtige persoonlijkheden de leiding hadden versteenend werkte.

De staat werd beschouwd als een lichaam, dat alleen alles regelen moest, waaraan alle persoonlijke belangen en rechten opgeofferd werden. De staat was er niet meer voor 't volk, maar omgekeerd, vandaar dat L. XIV zeggen kon „l'Etat c'est moi”.

De maatschappelijke samenleving, en daarmee de staat, die die maatschappij leiden en verdedigen moet, is ontstaan, omdat de menschen door samenwerking en verdeling van arbeid beter in hunne behoeften zouden kunnen voorzien, beter gemeenschappelijke gevaren overwinnen, dan wanneer zij elk voor zich hun weg gingen.

De menschen vormen in de maatschappij geen los aan elkaar hangende massa, maar zij zijn, naar hunnen arbeid onderverdeeld in groepen, die, elkander aanvullende, volkomen in elkaar sluitende, samen één groot organisme vormen. Die samenstellende bestanddeelen zijn niet dood, maar hebben een eigen leven en ontwikkeling, vandaar dat

zij rechten hebben tegenover de gemeenschap, net als elk individu in zijn individueel leven rechten heeft, die voor de gemeenschap onaantastbaar zijn.

De staat is niets dan 't product, de afsluiting van dit in z'n geheel en in onderdeelen levend samenstel.

De menselijke verhoudingen veranderen voortdurend met hunne ontwikkeling. Wanneer aldus de staat zuiver geconstitueerd is, dan zal ze met haar samenstellende deelen die groei mee maken, dan leeft en ontwikkelt zich 't heele organisme.

Niet echter, wanneer zooals onder Lodewijk XIV alsook in 't Romeinsche Rijk, het geval was, wanneer de staats-eenheid als de vooruitbrengende kracht wordt beschouwd, en alles regelen moet. Een dergelijke staatsinrichting werkt op den duur versteenend en belemmerend, is onhoudbaar en moet weg.

In die andere staatsvorm gaat de menselijke ontwikkeling geleidelijk, zonder innerlijke verdeling, zonder klassenstrijd. Dan ontstaat klassenstrijd, wanneer de staatsinrichting geen organisch geheel meer vormt, zijn constitutie niet zuiver berust op de zich ontwikkelende, zich aan elkaar aanpassende menschengroepen. Ten duidelijkste blijkt dit uit de geschiedenis: „direct met 't Neo-Cesarisme ontstond ook de strijd tusschen adel en burgerij.

„Het welzijn van den staatsburger bestaat geenszins daarin, dat de staat zich in ieder en alles mengt, het wordt veel en veel meer bevorderd door de geordende zelfstandigheid en initiatief en zelf-actie van de engere sociale groepen en verbonden die binnen het staatsgeheel zich vormen of gevormd worden, tot actieve vertegenwoordiging en nastreving der eigen belangen.

In de middeleeuwen was deze waarheid op zegenrijke wijze in praktijk gebracht, terwijl het christendom eenerzijds de scheidende momenten welke de maatschappelijke vereeniging bedreigen kunnen: zelfzucht, kleinzieligheid, moedeloosheid, luiheid, met goed gevolg bestreed, — anderzijds door den vollen nadruk te leggen op de banden, welke de menschen vereenigen, vooral door de verkondiging van de wet der liefde, de weg tot sociale toenadering baande, vond het tevens in de karaktereigenschappen aller germaansche volken, die van ouds en overal ongestoord vereenigingsrecht met volkomen autonomie (= eigen wetgevingsbevoegdheid) als het eerste vrijheidsrecht aller vrije mannen beschouwd hadden, een stevig houvast en krachtige ondersteuning zóo ontstond, door de sociale drijfkracht van het christendom bevorderd die wondervolle kring van rijkgeorganiseerde beroepsvereenigingen, de gilden, met hare veelvuldige geleidingen. Zij verzekerden door de standen-organisatie tot een hoogere eenheid verbonden, aan den staat een vasten steun en inwendige sterkte, en zochten en vonden in de staatkundige samenleving haar afsluiting en toppunt.

Door zijn vakvereeniging was de handwerksman, door zijn gilde de koopman, door zijn gemeente de boer, door zijn geestelijke corporatie de geestelijke in het totaal lichaam ingelijfd. Ieder bevond zich op zijn plaats en diende door zijn beroepsarbeid eerst den engeren kring, waartoe hij behoorde, en daardoor het geheel.

't Volk was inderdaad georganiseerd.

Juist die vakvereenigings- en standen-organisatie vormde tevens het vaste geraamte voor den staat...”

(Zie Kath. Soc. Weekbl. no. 31, 1904).

Deze maatschappij-vorm is op volkomen natuurlijke wijze ontstaan, de deelen hadden invloed op de leiding der zaken, omdat de vorsten hen noodig hadden.

Toen met de anatomie in de Renaissancetijd, ook op staatkundig gebied, men deze natuurlijke indeeling wilde vastleggen en in wetgeving brengen, beging men de fout van te groote centralisatie en wat was daarvan het gevolg?

1e. dat de industrie na een korte bloeiperiode versteepte. De regeling van alle takken van industrie naar de laatste vindingen had natuurlijk zijn oogenblikkelijke ontzachlijke voordeelen, maar de industrie ontgroeide binnenkort al die bepalingen en regelingen, en zóo werkten ze geheel belemmerend.

2e. dat de vakvereenigingen, gilden en standen hun grootste beteekenis verloren. Zoolang zij direct invloed hadden op de leiding der maatschappij, was ook hun eigen constitutie expansief, veranderde, hield gelijken tred met de ontwikkeling van hun bedrijf. Er was overzicht aan den eene kant, en groeikracht aan de andere.

Nu echter verliezen zij hunnen invloed op de leiding der zaken. Na 't begin der 17e eeuw zijn de États généraux in 't geheel niet meer bijeengeroepen.

De gilden, in de midden-eeuwen de mond, de stem in den staat van hare leden, verliezen hunne grootste beteekenis.

3e. De centralisatie gaat nog verder. Door de algeheele regeling der industrie onder 't Colbertisme verliezen zij geheel hun autonomie, daarmee hun groeikracht, hun constitutie verouderde met de algeheele versteening der industrie. Vandaar dat de gilden in de achttiende eeuw ondingen waren.

Dit is de groote oorzaak van de wan-toestanden in de 18^e eeuw. 't Volk miste alle vertegenwoordiging, allen invloed. Door de groote macht der vorsten bleven tal van lang verouderde vormen, rechten, privilegiën bewaard, de staatsinrichting was niet overeenkomstig de werkelijke stand van de maatschappij en daarom onhoudbaar, 't was een drijven op verouderde vormen en daaraan onvermijdelijk verbonden een teren van een deel der menschen op de massa, een uitzuigingssysteem.

De Fransche Revolutie heeft met dit alles afgerekend.

Wat is hiervan de oorzaak, wat is datgene dat dit mogelijk maakte?

Dat de vorsten in hunne rijken aan zich volkomen onderworpen landskerken hadden weten te vormen. Onder Lodewijk de XIV had zich die kerk, de Gallicaansche, op enkele punten geheel van 't lichaam der Kerk afgescheiden.

De landsgeestelijkheid en de vorsten steunden elkander onderling, de vorsten hadden veel te veel invloed op de benoemingen der geestelijken, toen, met die wanverhoudingen in de 18^e eeuw heeft dit geleid tot de meest treurige toestanden in de Kerkelijke Hierarchie.

In Frankrijk waren voor de Revolutie, volgens Taine 130,000 geestelijken, waarvan 60,000 tot de plattelandsgestelijkheid behoorden. Deze hadden een gezamenlijk inkomen van 200,000,000 francs (tegenwoordige waarde 500,000,000). Hierbij merken we op, dat 't geheele staatsbudget 500,000,000 francs bedroeg, en dat tegenwoordig 't jaarlijksch inkomen van de geestelijkheid 100,000,000 francs bedraagt (1898) dus $\frac{1}{5}$ van dat van vóór de Fransche Revolutie, en hunne werken zijn veel en veel meer uitgebreid, hun zieken-inrichtingen veel en veel beter, hun onderwijs veel en veel meer omvattend en veel uitgebreider.

't Primair onderwijs was zéér weinig ontwikkeld en kostte de geestelijkheid nagenoeg niets, 't secondaire bracht haar geld op en de universiteiten hadden hun eigen inkomsten, legaten, en staatsubsidies, evenals de hospitalen.

Niet eens waren de Kerkelijke inkomsten gelijkelijk over de individuen verdeeld, d. w. z. naar verhouding van hunne verdiensten, maar 't was juist 't tegengestelde. Van de 130,000 behoorden ongeveer 60,000 tot de kloosterorden, die met uitzondering van eenige duizenden die zich wijdden aan de studie, 't onderwijs, de ziekenverpleging, hoegenamd geen diensten bewezen aan de gemeenschap, en toch 't grootste gedeelte der geestelijke goederen bezaten.

Er waren congregaties die 800,000 tot 180,000 francs inkomen hadden, en dat in streken, waar de boeren 't dikwijls met 25 livres inkomen per jaar moesten doen.

De seculiere geestelijkheid bestond uit een aristocratie van prelaten en kanunniken, lui en vadsig, omdat ze te rijk waren, en een massa van arme ijverige plattelandsgestelijken, die bijna allen ellende leden.

De 140 bisschoppen en aartsbisschoppen hadden ongeveer (zeer ongelijk) een gemiddeld inkomen van 80—100,000 francs per jaar, en dan waren er sujetten onder als Talleyrand, Dillon, Conzié, Loménie de Brienne, Kardinaal de Rohan. Er waren ook wel vele uitstekende mannen onder, maar die waren niet bekend, de andere maar al te wel (zie Debidour: Histoire des Rapports de l'Eglise et de l'Etat en France de 1789 à 1870, waarvan ik 't volgende overneem).

Ce qu'il y avait de plus révoltant dans la distribution des revenus ecclésiastiques, c'est qu'une bonne partie des bénéfices étaient conférés par le caprice royal à des personnages étrangers à l'Eglise, ou du moins dispensés de remplir les fonctions en vue desquelles ces bénéfices avaient été constitués. C'est ainsi qu'un grand nombre de prieurés et d'abbayes étaient conférés en commende (c'était le terme consacré) comme de simples pensions, soit à des prélats richement pourvus déjà, mais insatiables, soit à des solliciteurs bien en cour, abbés galants an cadets de famille qui, par là vivaient grassement de l'Eglise sans la servir en aucune façon.

(Zie vervolg Tweede Blad).

TWEEDE BLAD

behoorende tot het STUDENTEN-WEEKBLAD
van 10 NOVEMBER 1904. No. 6.

Moeten we nog meer zeggen? Hebben de Paussen zich niet van den beginne af ten allen tijde heftig verzet tegen een dergelijke invloed van de wereldlijke macht op de geestelijkheid.

Kan men dan 't Katholicisme, 't zuivere systeem verantwoordelijk stellen voor de toestanden der 18e eeuw?

Ja, maar de kerk had dat moeten voorzien, had 't moeten en kunnen tegengaan. Hoe, wanneer er zóo weinig eenheid in de kerkelijke hiërarchie is? Waar was 't overzicht? Ziet: daarom, en hierin, zijn wij ultramontaan (niet in de slechte beteekenis die er aan wordt gehecht), daarom hameren wij zóo op de kerkelijke eenheid, opdat dergelijke wantoestanden niet meer zullen bestaan.

De pausen hebben de verderfelijke gevolgen van deze tactiek voorvoeld en er zich ten heftigste tegen verzet. Had Italië-zelf meer beteekenis gehad in de 18e eeuw, misschien was een afdoend werken van de Kerk in deze richting nog mogelijk geweest, maar nu? Wat beteekende Italië. Vroeger ging alle handel op 't Oosten over Italië. De Italiaansche steden bloeiden en de Italiaansche industrie. Nu is de Middellandsche Zee een binnenzee Spanje en Portugal, Engeland, Nederland en Frankrijk beteekenen nu 't meest. Daar heen stroomden de schatten uit de vreemde werelddelen. Italië was arm, en beteekende weinig, men ging er heen om oude bouwwerken en kunst, maar overigens werd 't geminacht.

De kolosale schatten, die in die tijden in de Europeesche landen binnenstroomden, zijn mede een groote factor die de centralisatie mogelijk maakte, die in Nederland bijv. de autocratie oppermachtig maakte en zooveel invloed schonk aan de bewindhebbers der groote Indische compagnieën en andere handelsmaatschappijen.

De eenigen, van wie iets in de goede richting te verwachten was, die al die treurigheid hadden kunnen voorkomen, waren de Jezuiten.

Wordt vervolgd.

^^^

*) Les bénéfices accumulés ainsi sur la tête de Loménie de Brienne étaient évalués à 678000 livres de revenue. Le cardinal de Rohan en avait pour plus de 400,000 livres (du temps). Le comte de Clermont, de la maison de Condé avait été doté de l'abbaye de Saint-Germain-des-Prés, une des plus opulentes du royaume. Il y avait logé publiquement sa maîtresse.

Pendant ce tempo végétaient au fond des campagnes 60.000 curés ou vicaires, presque tous honnêtes gens et bons Chrétiens, qui à défaut des terres de l'Eglise, auraient dû avoir pour dotation la totalité de la dime puisqu'elle avait été instituée pour l'entretien du culte, mais cet impôt avait été depuis long temps détourné de sa destination.

Le haut clergé séculier et régulier 'sen était emparé. Des abbés, des prieurs, des chanoines en avaient grossi leurs bénéfices, ces gros décimateurs comme on les appelait, n'étaient en somme que des commendataires. Ils sequalifiaient eux mêmes curés primitifs des paroisses Mais ils ne remplissaient pas les fonctions curiales, d'out sacquittaient en leur mom des vicaires perpétuels (appelés cures parocourtoisie) et des vicaires temporaires, qu'ils eussent laissé mourir de faim si l'Etat ne le seut contraint de leur fournir au moins le strict nécessaire. En 1786 les vicaires perpétuels ne recevaient pour la plupart que 500 livres paran et les autres que 250. C'était comme on l'appelait leur portion congrue a eux d'arrondir leur maigre revenu par l'exploitation éhontée du casuel 'sils 'sen sentaient le courage. C'est seulement trois ans avant la révolution que le minimum des portions congrues fut fixé par le gouvernement à 700 et à 350 livres.

Aan Paulus.

Nog eens Waarheid in Betrekking tot Boeddha.

Ofschoon Uw loffelijk streven zeer op prijs stellende, voert, mijnheer Paulus, uwe redeneering U niet wat ver? Ziet eens, U begint met Karl Marx aan te halen.

Dit nu, dunkt ons ten eenenmale onjuist, ja we zouden haast zeggen gansch misplaatst.

Wat haalt u aan.

„Waar Waarheid in betrekking tot het socialisme zich verliest in oneindige herhalingen, is de Waarheid begrensd door den Leugen.”

Maar, Paulus, is dan niet de oneindige Waarheid, de herhaling van de begrensd Leugen in het socialisme? dit zegt immers reeds Max Müller in z'n Seelenleben der Ameisen!

Wat gij aanhaalt van prof. Li Hong is wel het essentieele van deze kwestie.

Maar dan, Paulus, uw begrip van absolute waarheid raakt kant noch wal.

Kijk eens aan, gij dweept wij zien het duidelijk met het Boeddhisme.

Lees nu eens de verhandeling van Jean des Cartes du Perron die in 1878 bij de firma des Sandelles (Boulevard du Palais Paris) is uitgegeven en die onzes inziens zeer juist geeft ten 1° eene uiteenzetting van het Boeddhisme-vraagstuk door de eeuwen heen, 2° een blik op de toekomst in verband met het neo boeddhisme en ten 3° een handleiding voor pas beginnenden.

Voor al de 3° rubriek zouden we U aanraden eerst eens door te lezen.

Gij wilt dat van ons, die ouder zijn en meer (zonder pedanterie Paulus) van het Boeddhisme weten zeker wel aannemen.

Ook zouden we U aanraden eens na te slaan.

Tijdschrift voor Volkenkunde, jaargang 1898, blz. 352.

Het Boek van Boeddha.

Jules Campré vertaald door Burgersdijk. (Van Campen 1897).

Boeddhisten ind Boeddha.

Karl Heine 1857. Wien Qu'est ce que c'est que Boeddha?

Jean Paul, Paris. (Zonder jaartal.)

Deze zullen U wel wat verder helpen.

Hoewel dus niet gansch sympathiseerende met de inkleeding van uw stuk, kunnen we toch niet nalaten U hartelijk den hand te drukken als bewijs van onze groote ingenomenheid met uw streven.

Tot wederziens, waarde Paulus, zoo noodig in 't witte veld.

Hopende dat gij onze kaartjes bij nog vele andere zult kunnen voegen.

Met vriendschappelijken groet,

T. E. & W. C.

Aan den Boeddha bewonderaar in het vorige S. W.

Hooggeachte onbekende Paulus.

Met zeer veel genot heb ik in het vorige S. W. het stukje gelezen, waarin gij zoo enthousiast de studenten aanspoort om de leer van den Boeddha te gaan bestudeeren. Dat vond ik werkelijk buitengewoon goed. Maar onaangenaam trof het me, dat er overal door uw stukje zoo'n sociaal-democratische geest waarde.

Uw eerste aanhaling was al dadelijk een van Karl Marx. Wel schat ik Karl Marx zeer hoog, hij was een ijverig werker voor wat hij in zijn bekrompenheid meende dat het goede was, maar wat heeft Karl Marx nu voor een gezag, waar sprake is van een Absolute Waarheid! Karl Marx's theoriën en uitspraken zijn als ééndagsvlinders, over een eeuw zijn ze verouderd en hebben afgedaan.

Maar juist hieruit proeft men bij U de Sociaal-Demokraat. Karl Marx is uw godheid (christelijken excuseer!); daarom neemt ge alles wat hij zegt aan als waar, en combineert hem zelfs hier met Boeddha. Kunt ge groter tegenstelling bedenken, tusschen den alwijzen, zachten, verheven goddelijken en reinen Boeddha en Marx, den verschopten baneling, prediker van den klassenstrijd en fellen tweedracht; den man die de hartstochten van het proletariaat ontketend heeft, en dit opzweept tegen wat hij in zijn ruwe vloekende taal de „bourgeoisie” gedoopt heeft; Marx den historisch-materialist, den volgeling van Büchner, den vleescheter en den alcoholdrinker, aartsketter, die godsdienst een ziekelijk verschijnsel durfde noemen!

En dan waarde Paulus (gij lijkt me een beminnelijk mensch en ik zou U kunnen hoogachten zoo ik U beter leerde kennen) gij als Sociaal-Demokraat weet toch wel dat er in „Het Volk” van 26 Aug. j.l. gestaan heeft: „Het is tijd dat wij de rotte moraal der bourgeoisie omverwerpen en vervangen door de zuivere leer van het proletariaat”. Dit stond er á propos van het lynchen. Dat zijn de volgelingen van Marx!

Het aanhalen van Marx, waar gij spreekt over den Boeddha is als legdet ge een vuile vaatdoek (dit is niet hatelijk bedoeld) op een subliem en intens wit licht.

Daarom, Paulus, bestudeer ijverig de leer van den Oos-

terschen wijze, en gij zult U van uw Socialistisch standpunt (wat dan toch bekrompen is ten opzichte van 't Eeuwige en Absolute) afwenden, en dan niet meer zullen de diepzinnige spreuken voor u troebel worden.

Adieu. Ik verzoek U, in mij te willen veronderstellen, jegens U, die gevoelens, die ingegeven worden door een oprecht vriendschappelijke geest.

LODEWIJK.

LITTERATUUR EN KUNST.

Dood.

Ik voel 't van mij weggaan, 't Leven. Langzaam, langzaam! Plat terneer lig ik, machteloos! Overal pijn. 't Is alsof de koude Dood met zijn klauwende hand overal smartelijke wonden in mijn lichaam geslagen heeft. Overal siepelt 't warme bloed uit. O, God! ik voel 't bloed langs mij weglopen, dikke druppels. Elke druppel neemt mee een stuk van mijn Leven. Dieper, dieper lijken mij de wonden, met graagte haast druppelt nog steeds het bloed er uit. O God, telkens een brokje van mijn Leven. Ik voel alles minder worden in mij, zwakker worden mijne oogen; ik staar in een wazige ledige ruimte. Alles draait om mij in wilden dans, een brommend, loeiend geluid hoor ik slechts. O God! die wonden! die pijn! dat warme, wegvloeiende Leven!

Ik zie de Dood naderen! Die holle oogen! die grijnslach! Kille koude waait hij voor zich uit. Ik gevoel 't, maar hooren kan ik 't niet, hij schijnt op zijne somber-zwarte vleugels te drijven, steeds kouder wordt 't; rillend zie ik hem komen, hem, den geen-uitzonderingen makende man. Alles is zwart bij hem; alleen in zijne oogen; daar in dat diepzwarte die groen-roode glans. Hij nadert, nadert! Opgehouden is de pijn mijner wonden, geen bloed vloeit meer, al weg is mijn Leven. De Dood spreidt zijne sombere vlerken wijd-uit, wegademend al wat nog levend was, hij buigt zich over mij heen, kijkt, lacht zwaar O God! hij raakt me aan! dan voel ik weer die diep geslagen wonden, maar geen bloed meer. Alles krijgt eenigszins een blauw aanzien, behalve de Dood, die nog vlak boven mij, dáár tusschen staat als een massief zwarte blok. Man van somberte!

Langzaam vallen de spiechtige vleugels néér. Nu wordt zijn lichaam één lijn van zwart. Met zijne glansoogen trekt hij mij tot zich. O! God! ik moet hem volgen, ik moet. Ik voel mij weldra één lijn met hem, één kil lichaam. Niets zie ik meer, alles zwart, zwart!

G.

BOEKBESPREKING.

Lilian Whiting.

De schoone Wereld.
Bewerkt door A. W. SCHELTEMA-TIDEMAN.

Ik stel zeer hooge eischen aan een boek als dit, dat zich ten doel stelt te zeggen wat het leven is en hoe het zijn moet. Ik eisch er van dat het persoonlijk is, dat het getuigt van een heilige geestdrift voor een zeer besliste richting, wanneer ik het zal vergeven dat het zoo autocratisch is.

Dit boek heeft zeer veel goeds. Er staan uitnemende aanhalingen van Emerson en anderen in, 't is geschreven door een enthousiast, die zeer veel goeds wil, maar vast omlijnd en persoonlijk is het niet en daardoor maakt het geen indruk. De schrijver verheerlijkt vooral ons geestelijk leven; het eenige middel tot geluk; de voldoening van het doen van goed werk, het weer vinden in ware vrienden van onze eigen goede eigenschappen, alle heele goede dingen, maar die van iemand als Emerson en Maeterlinck heerlijk om te lezen zijn en van dezen schrijver niet te waardeeren zijn.

Misschien komt ook een deel dezer onwaardeerende uitspraak op de vertaling die een zeer vermoeiend themaboek-Hollandsch is en hier en daar in de vele aangehaalde en op rijm vertaalde versjes beslist onleesbaar is.

R. V.

VERSLAGEN.

Voetbal.

Om half drie ving de wedstrijd Leiden—Delft aan, onder leiding van den heer H. Willing. Beide elftallen zijn onvolledig. Delft voor de rust tegen wind in spelende, blijkt al direct de sterkere te zijn en vooral het midden trio bleek in goeden conditie. Hoewel sterker is er geen sprake van insluiting van Leiden. De voorhoede van Leiden brak meermalen door en verdiende voor de rust zeker wel een doelpunt.

De voorhoede van Delft brengt verscheiden keeren zeer verdienstelijk de bal op en weet dan ook voor de rust twee keer te doelpunten, resp. door Van der Vinne en Roqué. Hoewel hard, hadden deze twee schoten niet verdiend in een doelpunt omgezet te worden.

Na de rust is Delft voortdurend sterker, maar weet dit niet altijd in doelpunten uit te drukken, dank zij de taaië verdediging van Leiden.

Toch moet Ferf nog twee maal in het net visschen, ditmaal doelpunten, welke onhoudbaar door Henny en Wijnaendts werden gemaakt.

't Scheen alsof Leiden niet zou scoren, toen even voor tijd, door een misverstand in de Delftsche achterhoede, De Ruyter de Wildt aan Leiden zijn eenig doelpunt wist te doen toekomen.

Ziehier in 't kort, 't verloop van het spel; in bijzonderheden wil ik niet treden, omdat de toeschouwers die er waren er zelf een oordeel over hebben, en zij die er niet waren, er geen oordeel over kunnen hebben, en dus maar te veel op de klank af zouden gaan.

Iedereen die deze wedstrijd bijwoonde, zal hebben opgemerkt welk een groot verschil er bestaat tusschen zoo'n studentenwedstrijd en een competitiewedstrijd N. V. B.

Het winnen is hier niet 't motief, waarom zoo dikwijls alles draait. Daardoor kwam 't dat 't spel zich werkelijk van zijn edelste kant kon laten zien. Leiden's goed gevoerd samenspel kwam tot zijn recht en werd niet door noodeloos ruw spel, of door plotseling individueel optreden geschaad.

't Spel kenmerkte zich dikwijls zoo, dat, al had iemand er geen flauwe notie van, het zich aan hem openbaarde als een tweede schaakspel, met al zijn verwickelingen en ontplooiingen van kracht, de laatste als gevolg van een combinatievermogen sneller dan dat van de tegenstander.

Dan komt pas de ware beteekenis van sport uit, waar hier tevens voor noodig is een volkomen bedwang over zijn spieren, die onmiddellijk gevolg moeten geven aan hunne opgedragen taak.

Het was nu een wedstrijd van studenten tegen studenten, niet door één wanklank van hartstochtelijk publiek gestoord.

Uit bovenstaande regelen trekken men nu niet de conclusie dat dezen wedstrijd zoo'n schoon geheel was, dat 't een strijd was op een groot schoolbord; met 't woord openbaring bedoel ik alleen hiermee dat men kon zien, dat er van voetbal wel iets schoons is te maken.

Na afloop van den wedstrijd werd gezamenlijk op de sociëteit „Minerva” gedineerd, waar de zilveren wisselbeker, verleden jaar door Delft genomen, met elf bekertjes voor de spelers, door den president van den L. V. B., den heer Hepkema, aan de D. S. V. V. werden uitgereikt.

Een allerhartelijkste ontvangst en een uiterst gezellig samenzijn waren oorzaak dat deze bijeenkomst tot in den vroegen morgen duurde.

UIT DE STUDENTENPERS.

Minerva. 3 Nov. 1904.

„s Konings komst” door ?

Het eerste gedeelte van eene beschrijving van de aankomst van den koning-stadhouder Willem III, bij zijn terugkeer uit Engeland.

„Aanval en Verdediging. Eene nabetrachting. II” door P. N. Het vervolg en slot van de inleidende beschouwingen in het vorige „Minerva”-nummer.

Schr. geeft toe, dat er sterke vooroordeelen tegen den groentijd bestaan, die niet kunnen worden teniet gedaan door de stukken in de studenten weekbladen, daar deze in handen van slechts een gering aantal lezers komen. Maar er zijn andere strijdmiddelen, die dan ook terecht door sommigen zijn aangegrepen, n.l. het schrijven van brochures

van welke schr. die van Telders als de meest zakelijke en helder betoogende beschouwt. Maar ook bij hem heeft de schr. „gemist het bewustzijn, dat de vijf corpsen gemeenschappelijke belangen hebben, dat het wenschelijk was, „gemeenschappelijk te ageeren”.

Bovendien, hoezeer men ook het bestaan van gebreken moge toegeven, het publiek wil feiten zien; en met het oog daarop acht schr. het stichten eener interacademiale vereeniging, met het doel een onderzoek in te stellen naar bestaande fouten, iets, dat zeer de overweging verdient. Eene commissie van onderzoek acht schr. onvoldoende, omdat een band tusschen de corpsen „niet alleen wenschelijk is, wanneer gevaar te duchten is, maar altijd”. Daardoor kan een opgewekter leven ontstaan, „een frissche wind zal „de stank van tot stilstand gekomen water verdrijven, er „weer golven, straks stroom in brengen”.

Maar ook „dienden de studenten van eenzelfde universiteit niet zoo gescheiden te zijn. Men moet trachten tot een compromis te komen, waardoor de groentijd als noodzakelijk en gewenscht blijft bestaan, en tevens een grooter aantal corpsleden nieuw leven kan brengen in die kringen en financiële bezwaren kan uit den weg ruimen.

Schr. acht voorts het uitsluiten van de eerstejaars van het groenloopen ongewenscht; hij voelt wel wat voor een verkorten van het groenrecht van die categorie van studeerenden, en baseert deze opinie op de overweging, dat, wanneer aan het eerste jaar het recht van ontgroenen ontnomen wordt, de nieuwaangekomen juist hen, die ze het meest zullen ontmoeten, het minst leeren kennen. En de groentijd bedoeld juist kennismaking.

„Laten oudere jaars, wanneer het noodig is, hun moreelen „invloed doen gevoelen.... en de eerste jaars, die van „hun recht misbruik zouden willen maken, zullen het wel „uit hun hoofd laten, op verkeerde wijze te ontgroenen”. Schr. eindigt met de woorden, waarin de tendenz van zijn artikel is uitgedrukt:

„Der Worte sind genüg gewechselt,
„Laszt uns nün endlich Thaten seh'n”.

„Mededeelingen van den Spiegel op P. H.” door ? Een dergelijk onbegrijpelijk stuk als die met denzelfden titel in de vorige nummers.

„Verster, van Daalhof en Altorf in St. Lucas te Delft”, door K. S. J.

Het belangrijkste in dit uitstekende stuk lijkt me de parallel, getrokken tusschen de kunstuitingen van Floris Verster en van Deyssel.

„Eerst jubelt Verster over de diep-brandende pracht van „gloeiende bloemen, en zijn schilderijen zijn regenbogen in „felle schittering; van Deyssel dondert zijn verrukking over „de litteratuur neer in een taal, die geweldig is als de „stormende zee en fijn als het opspattend schuim.

„Maar de jubel verstilt; de breede, krachtige gang ver- „loopt in een trippelpas”.

„Geen groote, massale arbeid — verfijning tot peuterige „werkjes.

„De kleuren hebben Verster, de woorden van Deyssel „beneveld. En wat eens hun-zelf ontsproten, bewuste „kracht was, heeft hen overweldigd, en hun werk toont dit „gemis aan superioriteit van den schepper boven de materie”.

Verder weekverslagen en een verslag van de opvoering van Koning Lear, „t reuzenprachtwerk van Shakespeare”.

Vox Studiosorum. 3 Nov. 1904.

„Het Rectoraat” door v. G.

Schr. constateert, dat de groenen, in een conditie, waarin ze daartoe allerminst capabel zijn, zich een náám tot praeses kiezen; geen persoonlijkheid, dan bij toeval. En „de novieten- „praeses wordt jaarpraeses, de jaarpraeses vindt zijn weg...”

Vandaar dan ook schr.'s bewering in de tweede alinea: „De novieten stellen den rector aan.”

„Een Studenten-corps mag zijn Rectoraat aan zoo'n loom „toeval niet overlaten, mag het niet zoo laten slingeren.”

Zeer juist; een weg tot verbetering is intusschen niet aangewezen.

„Boodschapje” door S. Geesteloos.

„Missmutsmantel” door ? Jammerlijke uiting van een pover poëtenzieltje.

„Dahlia's” door Otto. Onbeduidend.

„Rijmpjes” door N. N. Walgelyk.

Verder een goed verslag van „Het Nederl. Tooneel”, dat „Opstanding” gaf. Een van de beste stukken, die de „Vox” sinds langen tijd opnam.

„Kroniek van de Week”, en ditmaal eens een week- verslag van uit Delft, waarvan ik maar niets zeggen zal.

Voorts nog een verslag van het avond-college van prof. Bolland op 27 October.

AGENDA.

DELFT.

Vrijdag 11 Nov. Stads Doelen. Delftsch Studenten Tooneel- gezelschap. Opvoering van „De Droom van Vogelei”, vroolijk spel van het hooger onderwijs.

DEN HAAG.

Vrijdag 11 Nov. Geb. v. K. en W. Noord-Nederl. Opera: „Mignon”, met medew. van Sigrid Arnoldson; 8 uur. Ned. Tooneel: „De bibliothecaris”; 8 uur.

Zaterdag 12 Nov. Fransche Opera: „Les Huguenots”; 8 u.

ROTTERDAM.

Vrijdag 11 Nov. Groote Schouwv.: „Marguerite Montan- sier”; 8 uur.

ADVERTENTIEN.

Gelegenheid aangeboden aan 4 à 5 Heeren om in een gesloten Huis

te Dineeren, à f 0,75 de persoon.

Adres Bureau van dit Blad.

De firma AU BON MARCHÉ,

Lange Poten, DEN HAAG,

Magazijn van Heeren Mode-Artikelen,

maakt bekend dat zij een Agentschap gevestigd heeft bij A. F. BOSMAN,

Stoomververij, Oude Delft 72.

Bierbottelarij „BAVARIA”.

L. PENNING. -- DELFT.

Vraag het **PILSENER-BIER** in Champagne-flesschen met kurksluiting.

't is onovertroffen.

Prijscourant van Wijnen

van

The Continental Bodega Cy.

Vertegenwoordiger voor DELFT: L. PENNING.

ROODE PORT.	van af f 1,25 tot f 3,40
WITTE PORT.	„ „ 1,25 „ „ 3,40
SHERRY.	„ „ 1,40 „ „ 3,—
MADERA.	„ „ 1,50 „ „ 2,25
ROODE BORDEAUXWIJN	„ „ 0,65
WITTE BORDEAUX	„ „ 0,80
COGNAC	„ „ 1,75 „ „ 5,—
CHAMPAGNE	„ „ 1,75 „ „ 5,—

Aanbevelend,

L. PENNING.

Nieuw verschenen:

N. V. EGELING's BOEKHANDEL, AMSTERDAM,

Lezen naar de Regelen der kunst

van

Mej. A. KUIJPERS.

Inzonderheid ten dienste van Predikanten en Onderwijzers.

Ingenaaid **90 cents.**

Restaurant Wed. J. L. BÜHLER,
HOUTTUINEN 2. DELFT.

Specialiteit in:

FRANZISKANER LEISTBRÄU.
PILSENER-URQUEL.
WIJNHANDEL.

Levering aan huis van prima
 BORDEAUX-, RIJN-, MOEZEL-, CHAMPAGNE-
 en MORGENWIJNEN,
 tegen concurreerende prijzen.

WINTERSHOTELS.

DÉJEUNERS, DINERS (van f 0,85 en hooger) en SOUPERS.
 WARME en KOUDE DAG- en AVONDSHOTELS.

ZEEUWSCHE OESTERS.

Geopend tot 2 uur 's nachts.

Het weekblad „De Nederlandsche Sport” ligt
 ter lezing.

Delftsche Limonade Siropen.

AARDBEIEN, ANANAS, CITROEN,
 FRAMBOZEN, GRENADINE, KERSEN,
 MANDARIJN EN SINAASAPPEL,
 per flesch f 0.75, 6 flesschen franco door Nederland.
 Aanbevelend,

W. DE HOOGH,
 NIEUWE LANGENDIJK 50.

Abonneert u op:

„SPORTKRONIEK”

Weekblad voor Sport.

Verschijnt Donderdags.

Abonnementsprijs f 4.— per jaar (bij vooruitbetaling).

Uitgever:

J. WALTMAN JR. - DELFT.

Café-Restaurant HOTEL CENTRAL.

Levering van Déjeuners, Dinners, Soupers, Koude en Warme Schotels.

Uitstekende gelegenheid om te Dineeren ook bij abonnement. Verschillende appartementen voor Vergaderingen.
 Pilsener Urquell. Spatenbier. G. M. VAN DE SEIJP Hz., Cuisinier.

Studententypen. Studentenleven.

Voorhanden bij J. WALTMAN Jr., Binnenwatersloot.

Klikspaan Studententypen,

6e DRUK,

welke eenige jaren was uitverkocht,
 met 12 teekeningen van JOHAN BRAAKENSIEK.

Gebonden f 1,90.

Klikspaan Studentenleven,

7e DRUK,

met 12 teekeningen van JOHAN BRAAKENSIEK.

Gebonden f 1,90.